

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА  
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ  
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:  
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

**МАТЕРІАЛИ**  
Міжнародної науково-практичної конференції

*Одеса, 22 квітня 2026 року*

**Том 1**

Одеса  
2026

УДК 34:004:316.4(477)  
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 1. – 704 с.  
ISBN 978-617-8763-15-2**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

*Матеріали видано в авторській редакції.*

ISBN 978-617-8763-15-2

© НУ «Одеська юридична академія, 2026  
© Автори статей, 2026

**Hrebeniuk Dmytro**

BETWEEN UNIVERSALISM AND FRAGMENTATION: THE EVOLUTION OF INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS STANDARDS ..... 225

**Бугаєць Альона Сергіївна**

ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА. .... 228

**Бондарюк Ольга Олегівна**

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВИКРАДЕННЯ ДІТЕЙ У МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ. .... 230

**Галат Владислав Ігорович**

ЗАКОНОДАВЧА ЕВОЛЮЦІЯ СТАТТІ 25 КОНВЕНЦІЇ ООН ПРО МІЖНАРОДНУ КУПІВЛЮ-ПРОДАЖ ТОВАРІВ: ВІД ПРОЄКТУ ДО СУЧАСНОГО ФОРМУЛЮВАННЯ ..... 234

**Жакун Маргарита Юріївна**

ВОЄННА ДИПЛОМАТІЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ. .... 237

**Івахненко Єлизавета Олександрівна**

СТАНОВЛЕННЯ НОРМАТИВНИХ ТА ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ У ХІХ – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ ..... 241

**Ковальчук Андрій Трохимович**

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВІЙСЬКОВИХ ЗАГРОЗ ..... 245

**Омельченко Іван Ігорович**

СТАНОВЛЕННЯ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ В МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ. .... 248

**Островерхий Олександр Олександрович**

ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НАЙВИЩОГО КЕРІВНИЦТВА ДЕРЖАВИ ЗА ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ У ХХІ СТОЛІТТІ ..... 251

**Раздорозний Герман Юрійович**

УЧАСТЬ АДВОКАТІВ У ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ..... 253

**Редченко Ярослав Олександрович**

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ. .... 255

**Ругало Богдан Андрійович**

ІШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ ТА БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ..... 259

**Самойлюк Дмитро Геннадійович**

ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ДОКАЗУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ..... 262

**Taylor Alla Valeriivna**

UNIVERSAL PERIODIC REVIEW AS A MECHANISM FOR MONITORING HUMAN RIGHTS IN ISLAMIC STATES ..... 265

**Фасій Анастасія Володимирівна**

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИМУСОВОГО ЛІКУВАННЯ В УМОВАХ ГУМАНІТАРНИХ КРИЗ: КОНВЕРГЕНЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА ТА СТАНДАРТІВ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ..... 268

**Чернявський Марк Віталійович**

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ ООН ЯК НОВИЙ ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ. .... 272

**Ciornii Inesa**

ANTARCTICA, HUMAN RIGHTS AND INTERNATIONAL LEGAL RESPONSIBILITY: UKRAINE'S LEGAL PERSPECTIVE FROM THE AKADEMIK VERNADSKY STATION ..... 274

сту цивільного населення. Водночас інтеграція таких технологій у миротворчу діяльність зумовлює необхідність подальшого розвитку міжнародно-правового регулювання, спрямованого на забезпечення дотримання принципів міжнародного права, прав людини та кібербезпеки. Таким чином, цифровізація миротворчих операцій ООН може розглядатися як важливий елемент трансформації сучасної системи міжнародної безпеки.

#### **Список використаних джерел:**

1. Esberg J., Mikulaschek . Digital Technologies, Peace and Security: Challenges and Opportunities for United Nations Peace Operations. URL: [https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/esberg\\_and\\_mikulaschek\\_-\\_conflict\\_peace\\_and\\_digital\\_technologies\\_-\\_v3\\_210825.pdf](https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/esberg_and_mikulaschek_-_conflict_peace_and_digital_technologies_-_v3_210825.pdf)
2. Strategy for the Digital Transformation of UN Peacekeeping. URL: <https://peacekeeping.un.org/en/strategy-digital-transformation-of-un-peacekeeping>
3. Harness Digital Technology to Protect Peacekeepers, Civilians, Security Council Urges, Adopting Presidential Statement. URL: <https://press.un.org/en/2021/sc14607.doc.htm>

**Ключові слова:** миротворчі операції, міжнародне право, міжнародна система, міжнародна безпека, ООН, права людини, трансформація, цифровізація, цифрові технології.

**Key words:** peacekeeping operations, international law, international system, international security, UN, human rights, transformation, digitalization, digital technologies.

***Ciornii Inesa***

*National University «Odesa Law Academy»,  
Postgraduate Student, Department of International and European Law*

### **ANTARCTICA, HUMAN RIGHTS AND INTERNATIONAL LEGAL RESPONSIBILITY: UKRAINE'S LEGAL PERSPECTIVE FROM THE AKADEMIK VERNADSKY STATION**

Antarctica represents a sui generis legal regime in which territorial sovereignty claims are held in abeyance under Article IV of the Antarctic Treaty. Under this framework, no state may assert, expand or deny claims for the duration of the Treaty, ensuring a cooperative international framework among Antarctic Treaty Parties [10, p. 1-25].

The 1959 Antarctic Treaty, together with its associated protocols, establishes normative frameworks for peaceful purposes [1, art. I] and scientific cooperation [1, art. II]. The Environmental Protocol, introduced in 1991 as the Madrid Protocol, reinforces obligations for environmental protection, reflecting the evolution of Antarctic governance.

The «freezing» of territorial claims does not constitute a renunciation of sovereignty. Instead, it allows states like Ukraine to exercise functional ownership over stations such

as *Akademik Vernadsky*, enabling control without territorial claims. Understanding this distinction is critical for interpreting state legal obligations and responsibilities, including the protection of scientific personnel under the national and international law.

Ukraine's functional ownership under Article IV is essential for evaluating its legal responsibilities in Antarctica. In April 1995, Ukraine and the United Kingdom concluded an agreement on the transfer of the Faraday Station, which formalized Ukraine's operational control while ensuring compliance with the Antarctic Treaty System [2].

The transfer included specific conditions:

- Maintaining environmental standards in accordance with the Antarctic Treaty System and the Madrid Protocol;
- Preserving historic structures such as the Wordie House hut;
- Ensuring that all activities aligned with the principles of peaceful scientific cooperation.

In 1996, Ukraine assumed ownership of the Faraday station (renamed *Akademik Vernadsky*), acquiring infrastructure and equipment, and administering station personnel under national law in accordance with Article IV of the Antarctic Treaty [1, art. IV]. Notably, the transfer conferred functional ownership rather than territorial sovereignty. Article IV of the Antarctic Treaty permits Ukraine to administer and operate the station without recognition of territorial claims. This distinction is crucial in interpreting the Antarctic Treaty's suspension of sovereignty and reinforcing Ukraine's status as a responsible Treaty Party rather than a sovereign claimant.

While the Antarctic Treaty regulates state conduct, it does not confer enforceable rights on individuals. Researchers rely on national legal protection, including extraterritorial application of ICCPR (Arts. 6-9), which guarantee the right to life, personal security, and freedom from arbitrary detention.

Incidents such as the 2025 detention of L. Pshenichnov [4] illustrate gaps in personnel protection. Current safety protocols are nationally regulated rather than standardized internationally, underscoring the fragmented legal framework in which state responsibility exists, but individual rights are insufficiently institutionalized.

The protection of Antarctic researchers is informed indirectly by international law principles, including customary law and analogies like the personal inviolability in the Vienna Convention on Diplomatic Relations (Arts. 29-30). While not directly applicable, these analogies highlight minimum standards for personnel protection in areas not covered by specialized treaties.

Ukraine meets its obligations under Article II of the Antarctic Treaty by:

- Participating in joint expeditions;
- Sharing scientific data with the international community as reinforced under the 1995 UK – Ukraine Agreement;
- Contributing atmospheric and climate data to global monitoring programs coordinated by the World Meteorological Organization [5];

- Engaging in multinational research collaborations with European and Latin American research institutions.

Article VII governs inspection mechanisms, transparency, and jurisdiction over stations and personnel. While Ukraine implements environmental obligations under the Madrid Protocol (1991), provisions specifically ensuring personnel safety remain limited, reflecting the predominantly state focused nature of the Antarctic Treaty. From the perspective of international law, this reflects the operation of the *lex specialis* principle, whereby the Treaty establishes a specialized regime governing state conduct, while general human rights law remains only indirectly applicable.

Potential violations of environmental or expedition related obligations can be assessed under ARSIWA, which establishes:

- Attribution of acts to the states (Arts. 4-11)
- Identification of breaches (Art. 12)
- Consequences of responsibility (Art. 30 – 31), including cessation, repatriation and guarantees of non-repetition.

Critical issues under the Antarctic Treaty include:

- Violations of environmental protection norms (Environmental Protocol, Art. 7).
- Breaches of obligations of cooperation and transparency (Antarctic Treaty, Art. III).
- Unlawful interference with scientific expeditions (Art. IX).

Enforcement of Antarctic Treaty obligations relies primarily through political mechanisms, such as diplomatic pressure or sanctions or judicial mechanisms, such as the International Court of Justice, though adjudication required ICJ, could theoretically adjudicate require state consent. This highlighting the limited enforceability of both environmental obligations and protections for scientific personnel.

Importantly, the absence of compulsory disputes settlement mechanisms within the Antarctic Treaty System limits the justiciability of disputes, reinforcing reliance on diplomatic negotiations rather than binding adjudication. This weakens the enforceability of both environment obligations and obligations indirectly affecting the protection of scientific personnel.

Current developments highlight several key challenges:

- The need to develop new international protocols;
- Establishing global safety standards for Antarctic personnel;
- Intensifying Ukraine's cooperation with international institutions;
- Implementing advanced monitoring technologies to detect and address violations.

In this regard, the creation of supplementary protocol on the protection of scientific personnel within the Antarctic Treaty System could address this regulatory gap and strengthen the legal guarantees of researchers' rights and safety. Such a protocol should establish standardized protections, including enforceable safety standards, minimum due process guarantees, and real-time monitoring obligations for station-operating states.

Advanced monitoring technologies could play a role in supporting this protocol. Satellite-based environmental monitoring can provide real-time reporting of ecological disturbances, while digital tracking and safety reporting systems can ensure personnel protection. These measurements build on prior UN discussions concerning personnel in international zones [7] and offer practical framework for codifying enforceable safety and monitoring obligations within the Antarctic Treaty System. Ukraine could lead such efforts by codifying enforceable safety and monitoring measures within the Antarctic Treaty System, hence reinforcing its role. As a responsible Treaty Party and global scientific contributor.

Although Ukraine currently demonstrates compliance with its Antarctic Treaty obligations, additional measures are required to strengthen the legal protection of scientific personnel. Enhanced international protocols and robust national safeguards could fill this regulatory gap.

Simultaneously, there remains a pressing need to improve the international legal regulation of researchers' rights and safety. Mechanisms of states' international legal framework governing researchers' rights and safety, ensuring that mechanisms of state responsibility effectively protect both the natural environment and personnel. The operational experience of the Akademik Vernadsky Station underscores Ukraine's contribution to global scientific cooperation and highlights the importance of codifying binding protection for Antarctic researchers.

Adoption of a supplementary Antarctic Treaty protocol should be proposed by establishing standardized protections for scientific personnel, including enforceable safety standards, minimum due process guarantees, and real-time monitoring obligations for station-operating states.

### ***References:***

1. Antarctic Treaty. *United Nations Treaty Series*. Vol. 402.
2. Final Act on the Transfer of the Faraday Station to Ukraine. Kyiv.
3. International Covenant on Civil and Political Rights. *United Nations Treaty Series*. Vol. 999.
4. Official statement on the detention of L. Pshenichnov. *National Antarctic Scientific Center*. URL: <http://uac.gov.ua/en/political-prisoner-because-of-antarctica-russia-put-in-jail-the-ukrainian-scientist-for-opposing-its-plans-on-the-southern-ocean/#:~:text=Unfortunately%2C%20this%20initiative%2C%20like%20the,to%20their%20war%20against%20Ukraine>.
5. WMO Integrated Global Observing System (WIGOS). *World Meteorological Organization*. URL: <https://wmo.int/>
6. Подерня В. Міжнародна наукова співпраця України в Антарктиці. URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/uploads/periodicals/cpls/12/cpls1204.pdf>
7. UN. Doc. A\_RES\_2625. Principles of International Law. URL: [https://treaties.un.org/doc/source/docs/A\\_RES\\_2625-Eng.pdf](https://treaties.un.org/doc/source/docs/A_RES_2625-Eng.pdf)

8. The Ukrainian Antarctic Akademik Vernadsky Station. URL:<http://uac.gov.ua/en/vernadsky-station-en/>

9. Antarctic security and adequacy of legal regulations. (2025). *Polar Science*. URL:<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187396522500146X?via%3Dihub>

10. Rothwell D. The Antarctic Treaty at Sixty Years: Past, Present and Future. *Melbourne Journal of International Law*. 2021. Vol. 22(2). P. 1–25. URL: [https://law.unimelb.edu.au/\\_\\_data/assets/pdf\\_file/0018/4126005/Rothwell-unpaginated.pdf](https://law.unimelb.edu.au/__data/assets/pdf_file/0018/4126005/Rothwell-unpaginated.pdf)

**Ключові слова:** Антарктида, міжнародне право, права людини, міжнародна правова відповідальність, станція «Академік Вернадський», безпека науковців.

**Key words:** Antarctica, international law, human rights, international legal responsibility, Akademik Vernadsky Station, researcher safety.